

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

ט"ז
בשבט

תוספת לגליון 'טיב הקהילה'

גליון מס':

552

בס"ד, ערב חג האילנות תשפ"א

"כי האדם עץ השדה"

אגרת לחברי חבורת "שבתי בבית ה'"

אך חברי החבורה האהודים והחדיקים! נא נא!

יום ט"ו בשבט הבעל"ט, נקבע לראש השנה לאילנות. התחדשות השנה ביום ט"ו בשבט היא לענין מצוות הנוהגות באילן ובפירותיו, כגון בדין מעשר שאין מעשרין מפירות שנה זו על פירות שנה אחרת. וכמו כן, בשאר מצוות האילן: ערלה, רבעי, תרומות וביכורים ועוד.

מנהג אכילת פירות בט"ו בשבט היה נפוץ בקרב יהודי אשכנז בלבד, וכמעט לא היה ידוע בקהילות הספרדים. המקור המוקדם ביותר למנהג זה הוא לפני כ-450 שנים. הראשון שמזכיר זאת הוא רבי יששכר בן שוסאן, מחכמי מרוקו שהתיישב בצפת, ועל פיו כתב המגן אברהם (או"ח סי' קל"א ס"ק ט"ז): "ונוהגין האשכנזים להרבות במיני פירות של אילנות".

בהמשך השנים התפשט מנהג זה בכל תפוצות ישראל, ואף חוברו ספרי תפילות ומנהגים ליום מסוגל זה.

הרבה האריכו בספרי חסידות אודות זה, שיום חמשה עשר בשבט הוא יום מסוגל מאד להתחדשות בעבודת השי"ת. וכשם שהאילנות מתחדשים ביום זה, כך האדם יכול לשנות את מעשיו לטובה החל מיום זה, עד שאף הרשעים ניתן להם כח לחדש מעשיהם ('מגן דוד' מטאלנא).

וביתר ביאור, כשם שהעץ העומד בחורף ערום וקפוא ומיטלטל מרוחות עזות, נראה אבוד ללא תקווה, אע"פ כן בהגיע ט"ו בשבט, מתחיל העץ להתחדש והשרף עולה בתוכו. כך כל אחד מאתנו, שאנו דומים לעץ, יש בנו כח להתעורר במרץ חדש ולהתחזק בעבודת השי"ת, ביום כביר זה

•••

מן השמים סיבבו שכל העולם שרוי במצב שונה מכל מה שהכרנו עד הלום, ומסיבה זו לא מתאפשר לנו לשבת בצוותא, ב'טיש' ט"ו בשבט כבשנים עברו. וכיון שזה רצון השם נקבל זאת באהבה ובשמחה, כי כך לימדונו רבותינו ז"ל.

ללכן בשנה זו, יראה כל אחד להסב בבית יחד עם בני משפחתו היקרים, ולעשות 'טיש' משפחתי, ולדבר על היום הנשגב וסגולותיו העצומות, שיש לנצלו כראוי ולא להחמיץ את יום הישועות, שאפשר להתחזק בו מאד ולקבל שפע גדול ממרומים, כמובא בספרים הקדושים שביום זה נפתחים אוצרות השמים להריק על העולם שפע רב בכל ענייני 'פירותיו' הרוחניים והגשמיים של האדם.

גם, לבקש בו על פירות טובים, שהם זרע של קיימא, בנים ובני בני עוסקים בתורה ובמצוות לשמה. ונדעה בשערים, הסגולה הגדולה לפקידת עקרות, לאכול ביום זה את האתרוג שברכו עליו בחג הסוכות האחרון. וכן מסוגל יום קדוש זה, להשפיע שפע רפואה לכלל ישראל, שהוא דבר הנצרך ביותר במיוחד בתקופה קשה זו בה אנו שרויים עכשיו.

•••

ואבקש לייחד כמה מיליון, על ענין הפירות, הם הילדים היקרים וחביבים לנו עד מאד.

בספרים הקדושים ישנה אריכות דברים, כי ראוי להתפלל על הפירות בחמשה עשר בשבט, אלו צאצאינו החביבים, שיהיו בנים טובים, המעוטרים באהבה, יראה, חסד ורחמים.

צריך לזכור, שראש - פירושו שורש. מהשורש צומחים ענפים, אבל כל ענף צומח בהתאמה לשורש שממנו הוא מגיע. משורש של עץ תפוח לא יצמח ענף של עץ תפוזים. כך יתעורר האדם, שבהיותו שורש למשפחתו, אזי ככל שיתאמץ בעבודת השי"ת וקיום מצוותיו, כך יצמחו הענפים, והפירות - אלו ילדיו - יהיו כמותו.

ואמנם, אין זה קורה בבת אחת, רק צריך לזה השקעה מרובה, בדומה לאותו עץ שלא גדל מיד לאילנא רברבא, אלא היה מתחילה שתיל רך וקטן, ואט אט העפיל לפסגה.

וכמו שכל עץ שרוצים שייניב פירות טובים, חייב לקבל טיפול כבר מהשעה הראשונה שבה הוא ניטע באדמה. שיש לטעת אותו בקרקע המתאימה, לדאוג להשקיה קבועה, לשמור ממזיקים המנסים לפגוע בו ולעדור ולנכש את העשבים השוטים, ויש לפעמים צורך לגזום חלק מענפיו.

כך גם בחובת החינוך, צריך לדעת שהגידול והטיפוח מתחיל עם לידתו של הילד, וכי יש להקפיד על מזונותיו וניקיונו, להרחיק ממנו כל דבר שיכול לפגוע בו, כמו סביבה של חברים רעים, ולספק לו כלים רוחניים.

• - •

ונראה, שהזמן גרמא להתעורר ביום זה לקבל קבלות טובות בעבודת השי"ת, כל אחד לפי רום מעלתו ודרגתו, שהרי יום זה הוא בבחינת 'דבר בעתו מה טוב', שיש בו כח להתחדשות והתרעננות בכל הענינים בגשמיות וברוחניות, והוא יום מסוגל לקבלת התפילות.

ולכן מן הראוי לעורר שוב ושוב, על ענין גדול שאנו שבים ומעוררים עליו בכל עת מצוא, והוא הקפידא להתפלל התפילות במנין, ולהקפיד על ההלכות הנדרשות בעניני תפילה, וגם לכיין ככל יכלתנו במילות התפילה וברכותיה, ובענייני 'אמן' ('אילן' - גימטריא 'אמן').

ואין עוד מזור ומרפא לבעיות החינוך של ילדים, כמו הקפידא והזהירות שההורים מגלים בעניני התפילה, שזה משפיע מאד לטובה על הילדים הקטנים.

ובכלל צריך לזכור, שההתנהגות שלנו משפיעה באופן תמידי על בני המשפחה, בדומה לאותו עץ, שגם אחרי שצמח והגיע לגובהו העצום, עדיין הוא זקוק למים ולשמש, שיגרמו לו להמשיך ולגדול, כך גם בני המשפחה, עוזרים ומסייעים ומשפיעים זה לזה בהתנהגותם. ולכן נמשל האדם לעץ ולא כבנין, שלאחר שהוא נבנה אין צורך לעשות משהו בכדי לגרום לו להתפתח או בכדי שלא יחרב.

• - •

ויש בכך גם לימוד עצום בכל מה שקשור לענין אהבת חברים. שלפעמים רואים אדם ללא שמחת חיים, נראה כמו מת, בלי עלים, רדום וכבוי בלי מצב רוח, כאותו עץ בעיצומם של ימי החורף. וכל כך למה? מפני שחסר לו חום ואור. ברגע שנתחיל לתת לאדם זה חום ואור, נראה אותו שוב פורח ומשגשג, כאותו העץ שהחל מט"ו בשבט מתחיל החום לחדור לשרשיו, ושגשוגו מתחדש ביתר שאת.

ההתחזקות ב'אור התורה' - צריכה להיות המילה המרכזית ב'טיש' שבביתכם, לידע ולהודיע שכל עוצמתנו תלויה בהתנהגות על פי התורה ללא שינויים, וזה מה שנותן לנו את הכח לגדול ולהצליח, ולרוות נחת דקדושה מצאצאינו.

וכאמור, שזה לא דבר שנהיה בן רגע, אלא צריך להשקיע בזה הרבה כוחות, בדומה לעץ שצמיחתו ניכרת לעין רק לאחר תקופת זמן, כך גם בהתפתחותו הרוחנית של אדם, לעתים נראה שמשקיעים בעבודת ה', אך כלפי חוץ כביכול אין תוצאות. אבל באמת התוצאות הולכות ונרקמות לאט לאט, ולכן אסור להתייאש, רק להמשיך בעבודת ה' בכל הכוח.

ולעולם לא נשכח, שכשם שהעץ יונק כל חיותו מן האדמה, כך גם אנחנו, יונקים כל חיותנו והצלחותינו מכך שאנו מחוברים להשי"ת, אשר חפץ ביקרו של כל אחד ואחד מאתנו.

• - •

לסיכום:

הבה נתחזק וניקח מוסר השכל מהעצים, שגם אם רואים לפתע שאיזה עץ הוא ללא פירות, הלא יום יבוא וגם הוא יטען פירות גינורסר, כך האדם גם אם הוא מרגיש בעצמו שהוא ריק, הלא סופו לטעון פירות טובים.

וכשם שמי שיש לו עץ משקיע כוחות אדירים שיניב פירות, כי העיקר הם הפירות ולא העץ עצמו, ואדרבה שבחו של העץ נמדד לפי הפירות שהוא מוציא, שאם פירותיו אינם משובחים הרי זה מוריד מערכו של העץ, ולהיפך כשמוציא פירות מעולים הרי זה בא ללמד על שבחו של העץ. כך גם האדם ופירותיו, שמי שמשקיע כוחות רוחניים בילדים, אזי הם גדלים בס"ד לתפארת והם מעידים יותר מק' עדים על שבחם של הוריהם.

ולכן מומלץ שההורים ינצלו יום זה לתפילות ואמירת תהילים כדי שהילדים יגדלו לתפארת, ולקבל על עצמם קבלות טובות לשיפור המעשים הצריכים חיזוק, וזו תהיה הכנה טובה לראש השנה לאילנות, כשם שאנו מתכווננים בימי חודש אלול, בקבלות טובות, לקראת ראש השנה.

וכאמור, נתחזק בענין התפילה בציבור ובכוונה, ושלא לדבר שום שיחה בכל התפילה, שזו הסגולה הטובה ביותר לצאצאים ההולכים בדרך ה'. כי תפילה כדבעי היא כ'מטעמים' לפני השי"ת כביכול, בבחינת 'הבא לי מטעמים ואוכל'. משא"כ כשמזלזלים בתפילה חס ושלום, הרי זה דומה למאכלים מתולעים שהם מאוסים על שולחן המלך.

האדם עץ השדה, כשם שתפקידו של העץ להוציא פירות, כך תפקידו של האדם לגדל ילדים טובים ומחונכים, בניגוד לכל שאר בני העולם שגם להם ילדים אבל אינם פירות משובחים, אלא פירות מאוסים, כי אינם עושים רצון קונם. ואם אין משקיע בזה את כוחו ומרצו לגדל את ילדים שיהיו פירות נאים ומשובחים, הרי הוא כמו אילן סרק.

זה זמן לחשבון הנפש, כמה כוחות השקענו בחינוך הילדים כדבעי, כשם שהבעל השדה יושב ומתכנן וחושב איך לשפר את הפירות כדי שיצאו פירות מתוקנים לקראת השנה החדשה, כך מוטל על ההורים לשבת ולהתבונן מה עוד צריך לעשות כדי שהילדים יגדלו לתפארת בית ישראל. וכמובן שצריך על זה להתפלל הרבה ולעורר רחמים, ולחפש עצות כיצד להשקיע בילדים, שיהיו פירות נאים ומשובחים.

ואסיים, בדברי חז"ל הנודעים (תענית ה, ב), שכשנפגשו שני תלמידי חכמים וביקש אחד מהם להתברך מפי חברו, ענה לו חברו ואמר: אמשול לך משל, למה הדבר דומה: לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועייף וצמא, ומצא אילן שפירותיו מתוקים וצלו נאה, ואמת המים עוברת תחתיו. אכל מפירותיו, ושתה ממימיו, וישב בצלו. וכשביקש לילך, אמר: אילן, אילן! במה אברכך? אם אומר לך שיהיו פירותיך מתוקים - הרי פירותיך מתוקים; שיהא צלך נאה - הרי צלך נאה; שתהא אמת המים עוברת תחתך - הרי אמת המים עוברת תחתך; אלא: יהי רצון שכל נטיעות שנוטעים ממך יהיו כמותך. אף אתה, במה אברכך? אם בתורה - הרי תורה; אם בעושר - הרי עושר; אם בבנים - הרי בנים; אלא: יהי רצון שיהיו צאצאי מעיך כמותך.

ממני ידידכם אוהבכם בלב ונפש
ומברככם תמיד בברכת כהן באהבה
גמליאל הכהן רבינוביץ